

ประวัติความเป็นมาของธงชาติไทย

ธงไตรรงค์

ชื่อธง ธงไตรรงค์

สัดส่วนธง 2:3

ประกาศใช้ 28 กันยายน พ.ศ. 2460 (99 ปี) (มีผลบังคับใช้ 30 วัน
หลังจากประกาศในราชกิจจานุเบกษา)

ลักษณะ ธงสามสีห้าแถบ พื้นแดง-ขาว-น้ำเงิน-ขาว-แดง แถบกลาง
กว้างเป็น 2 เท่าของแถบสีแดงและขาว

ออกแบบโดย พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

ธงไตรรงค์ในรูปแบบต่าง ๆ

ชื่อธง ธงราชนาวี

การใช้ 000001

สัดส่วนธง 2:3

ประกาศใช้ [28 กันยายน พ.ศ. 2460](#) (มีผลบังคับใช้ 30 วัน หลังจาก
ประกาศในราชกิจจานุเบกษา)

ลักษณะ ธงชาติ กลางเป็นวงกลมสีแดง มีรูปช้างเผือกทรงเครื่องยืน
แท่นหันหน้าเข้าเส้า

ธงชาติไทย หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า **ธงไตรรงค์** มีลักษณะเป็น**ธงสี่เหลี่ยมผืนผ้า** ใช้สีหลักในธง 3 สี คือ **สีแดง ขาว** และ**สีน้ำเงิน** ขาว ภายในแบ่งเป็นแถบ 5 แถบ แถบในสุดสีน้ำเงิน ถัดมาด้านนอกทั้งด้านบนและล่างเป็นสีขาวและสีแดงตามลำดับ แถบสีน้ำเงินมีขนาดใหญ่กว่าแถบสีอื่นเป็น 2 เท่า ความหมายสำคัญของธงไตรรงค์นั้นหมายถึงสถาบันหลักทั้งสามของประเทศไทย คือ **ชาติ** (สีแดง) **ศาสนา** (สีขาว) และ**พระมหากษัตริย์** (สีน้ำเงิน) สีทั้งสามนี้เองคือที่มาของการเรียกชื่อธงนี้ว่าธงไตรรงค์ (ไตร = สาม, รงค์ = สี)

[พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว](#) ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ใช้ธงนี้เป็นธงชาติไทย^[1] (ขณะนั้นยังเรียกชื่อประเทศว่าสยาม) เมื่อช่วงปลายปี พ.ศ. 2460 เพื่อแก้ไขปัญหาการชักธงช้างเผือก (ซึ่งใช้เป็นธงชาติมาตั้งแต่รัชกาลที่ 4) กลับด้าน และเพื่อเป็นอนุสรณ์ในการเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ 1 กับฝ่ายสัมพันธมิตร^[2]

เนื้อหา

- [1 ประวัติ](#)
 - [1.1 กำเนิดธงสยาม](#)
 - [1.2 รัชกาลที่ 1 - 3](#)
 - [1.3 รัชกาลที่ 4 - พ.ศ. 2459](#)
 - [1.4 ธงแดงขาว 5 ริ้ว \(พ.ศ. 2459\)](#)
 - [1.5 ธงไตรรงค์ \(พ.ศ. 2460 - ปัจจุบัน\)](#)
- [2 พัฒนาการของธงชาติไทยโดยสรุป](#)
- [3 ลักษณะธงตามกฎหมาย](#)
- [4 ความหมายของธง](#)
- [5 การชัก ใช้ และแสดงธงชาติไทย](#)
 - [5.1 การชักธงชาติในราชอาณาจักร](#)
 - [5.2 กำหนดเวลาชักธงชาติ](#)
 - [5.3 การประดับธงชาติ](#)
 - [5.4 การเคารพธงชาติ](#)
 - [5.5 การใช้ธงชาติกับผู้เสียชีวิต](#)
- [6 การกระทำอันไม่สมควรต่อธงชาติและบทกำหนดโทษ](#)
- [7 ธงอื่นที่ดัดแปลงลักษณะจากธงชาติ](#)
- [8 อ้างอิง](#)
 - [8.1 บรรณานุกรม](#)
- [9 ดูเพิ่ม](#)
- [10 แหล่งข้อมูลอื่น](#)

ประวัติ

กำเนิดธงสยาม

ประวัติศาสตร์การใช้ธงเป็นสัญลักษณ์ของประเทศไทย สามารถสืบได้แต่เพียงความว่า มีการใช้ธงสำหรับเป็นเครื่องหมายของกองทัพกองละสีและใช้ธงสีแดงเป็นเครื่องสำหรับเรือกำปั่นเดินทะเลทั่วไประมาแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี และยังไม่มีธงชาติไว้ใช้ดังที่เข้าใจในปัจจุบัน^[3]

ในพระนิพนธ์ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ได้กล่าวตามความในจดหมายเหตุต่างประเทศแห่งหนึ่งว่า ในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช แห่งกรุงศรีอยุธยา (พ.ศ. 2199 - พ.ศ. 2231) เรือค้าขายของฝรั่งเศสลำหนึ่งได้เดินทางมากรุงศรีอยุธยา เมื่อมาถึงที่ป้อมวิชัยประสิทธิ์ของไทย เรือฝรั่งเศสก็ชักธงชาติของตนเองขึ้น ฝ่ายไทยยิ่งสุดค่านับตามธรรมเนียม แต่เมื่อฝ่ายไทยชักธงขึ้นตบบ้าง ฝ่ายฝรั่งเศสกลับไม่ยิงสลุตค่านับตบบ เพราะได้ชักเอาธงชาติฮอลันดา (ปัจจุบันคือประเทศเนเธอร์แลนด์) ขึ้นเหนือป้อมด้วยเหตุว่าไทยไม่มีธงชาติของตนใช้ (ขณะนั้นฝรั่งเศสกับฮอลันดาเป็นศัตรูกัน) ฝ่ายไทยได้แก้ไข้ปัญหาโดยชักผ้าสีแดงขึ้นแทนธงชาติฮอลันดา ฝรั่งเศสจึงยอมยิงสลุตค่านับตบบ เหตุการณ์ดังกล่าวจึงถือกันว่าเป็นจุดเริ่มต้นของประวัติศาสตร์ธงชาติไทย^[4]

รัชกาลที่ 1 - 3

ในสมัยต้น กรุงรัตนโกสินทร์ ทั้งเรือหลวงและเรือค้าขายของเอกชนยังคงใช้ธงสีแดงล้วนเป็นเครื่องหมายเรือสยาม จึงได้มีการนำสัญลักษณ์ต่าง ๆ มาประดับบนธงพื้นสีแดงเพิ่มเติมเพื่อใช้เป็นธงสำหรับเรือหลวง ในกฎหมายธงสมัยรัชกาลที่ 5 ได้กล่าวว่า "พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เพิ่มรูป จักรสีชาวลง ในธงแดง สำหรับใช้เป็นธงของเรือหลวง" ต่อมาในรัชสมัย พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย พระองค์ทรงได้ ช้างเผือก เอก 3 ช้าง คือ พระยาเศวตภุชช พระยาเศวตไอยรา และ พระยาเศวตคชลักษณ์ นับเป็นเกียรติยศยิ่งต่อแผ่นดิน จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เพิ่มรูปช้างเข้าภายในวงจักรของเรือหลวงไว้ด้วย อันมีความหมายว่า พระเจ้าแผ่นดินอันมีช้างเผือก แต่ธงช้างอยู่ในวงจักรใช้แต่เรือหลวงเท่านั้น เรือพ่อค้ายังคงใช้ธงแดงตามเดิม

ธงแดงเกลี้ยง สำหรับใช้เป็นที่หมายของเรือสยามโดยทั่วไป (ยังไม่ใช่ธงชาติสยาม) นับตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา

ธงเรือหลวงในรัชสมัย

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช

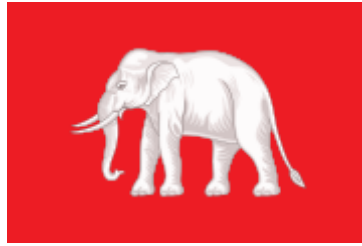
ธงเรือหลวงในรัชสมัย

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

รัชกาลที่ 4 - พ.ศ. 2459

ในรัชสมัย พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ประเทศไทยมีการทำ สนธิสัญญา กับชาติตะวันตกมากขึ้น อันเป็นผลต่อเนื่องจากการทำ สนธิสัญญาเบาริ่งกับสหราชอาณาจักร ใน พ.ศ. 2398 พระองค์จึงมีพระราชดำริว่า สยามจำเป็นต้องมีธงชาติใช้ตามธรรมเนียมชาติตะวันตก จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ใช้ธงพื้นสีแดงมีรูปช้างเผือกเปล่าอยู่ตรงกลางเป็นธงชาติสยามแต่เอารูปจักรออก เนื่องจากมีเหตุผลว่า จักรเป็นเครื่องหมายเฉพาะพระองค์พระมหากษัตริย์และธงพื้นสีแดงที่เอกชนสยามใช้ทั่วไปซ้ำกับประเทศอื่นในการติดต่อระหว่างประเทศ ธงนี้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ใช้ได้ทั่วไปทั้งเรือหลวงและเรือเอกชน แต่

เรือหลวงนั้นทรงกำหนดให้ใช้พื้นเป็นสีน้ำเงินขาว ชักขึ้นที่หัวเรือ เพื่อเป็นเครื่องหมายสำหรับแยกแยะว่าเป็นเรือหลวงด้วย ธงนี้ มีชื่อว่า ธงเกตุ (ต่อมาได้วิวัฒนาการมาเป็นธงฉานของกองทัพเรือไทยในปัจจุบัน)

•

"ธงช้างเผือก"

ธงชาติสยามในรัชสมัย

[พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว](#)

•

"ธงเกตุ" สำหรับชักที่หัวเรือหลวง
(ต่อมาใช้เป็นธงฉานของกองทัพเรือไทย)

ธงแดงขาว 5 ริ้ว (พ.ศ. 2459)

ธงช้างเผือกเปล่าได้ใช้เป็นธงชาติสยามสืบมาจนกระทั่งในปี พ.ศ. 2459 เมื่อพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ได้เสด็จพระราชดำเนินไปยังเมืองอุทัยธานี ซึ่งขณะนั้นประสบเหตุอุทกภัยและทอดพระเนตรเห็นธงช้างของราษฎรซึ่งตั้งใจรอรับเสด็จไว้ถูกติดกลับหัว พระองค์จึงมีพระราชดำริว่า ธงชาติต้องมีรูปแบบที่สมมาตรเพื่อไม่ให้เหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นอีก นอกจากนี้ มีพระราชดำริว่า ธงช้างทำยากและไม่มีใครได้ทำแพร่หลายในประเทศ โดยธงช้างที่ขายตามท้องตลาดนั้นมักจะเป็นธงที่ผลิตจากต่างประเทศและประเทศที่ไม่รู้จักช้าง ดังนั้น รูปร่างของช้างที่ปรากฏจึงไม่น่าดู จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนรูปแบบธงชาติอีกครั้ง โดยเปลี่ยนเป็นธงรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีแถบยาวสีแดง 3 แถบ สลับกับแถบสีขาว 2 แถบ ซึ่งเหมือนกับธงชาติไทยในปัจจุบัน แต่มีเพียงสีแดงสีเดียว ซึ่งธงนี้เรียกว่า ธงแดงขาว 5 ริ้ว (ชื่อในเอกสารราชการเรียกว่า ธงค้ำชาย) ทั้งนี้ สำหรับหน่วยงานราชการของรัฐบาลสยามยังคงใช้ธงช้างเผือกเป็นสัญลักษณ์ แต่ใช้รูปช้างเผือกแบบทรงเครื่องยืนแท่น ซึ่งแต่เดิมธงนี้เป็นธงสำหรับเรือหลวงมาตั้งแต่ พ.ศ. 2440 และมีฐานะเป็นธงราชการอยู่ก่อนแล้วตั้งแต่ พ.ศ. 2453

•

ธงค้ำชาย พ.ศ. 2459

ธงราชการ พ.ศ. 2459

ธงไตรรงค์ (พ.ศ. 2460 - ปัจจุบัน)

ล่วงมาถึง พ.ศ. 2460 แลปลีแดงที่ตรงกลางธงค้าขายได้เปลี่ยนเป็น [สีน้ำเงินขาบ](#) หรือ [สีน้ำเงินเข้ม](#) เจือ [ม่วง](#) ดังปรากฏอยู่ในปัจจุบัน เหตุที่รัชกาลที่ 6 ทรงเลือกสีนี้เพราะสีขาบเป็นสีประจำพระองค์ที่โปรดมาก เนื่องจากเป็นสีประจำวันพระราชสมภพคือ [วันเสาร์](#) ตามคติโหราศาสตร์ไทย และอีกประการหนึ่ง [สีน้ำเงิน](#) ยังแสดงถึงชัยชนะและความเป็นหนึ่งเดียวของ [ฝ่ายสัมพันธมิตร](#) ในสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง เช่น [ฝรั่งเศส](#) [สหราชอาณาจักร](#) [สหรัฐอเมริกา](#) เป็นต้น ซึ่งใช้สีแดง ขาว น้ำเงินเป็นสีในธงชาติเป็นส่วนใหญ่ด้วย ธงชาติแบบใหม่นี้ได้รับพระราชทานนามว่า "ธงไตรรงค์" และอวดโฉมต่อสายตาชาวโลกครั้งแรกใน [สงครามโลกครั้งที่หนึ่ง](#) ซึ่งกองทหารอาสาของไทยได้ใช้เชิญไปเป็น [ธงไชยเฉลิมพล](#) ประจำหน่วย

ทหารอาสาของไทยใน [สงครามโลกครั้งที่หนึ่ง](#) ร่วมการสวนสนามฉลองชัยชนะ ที่ [ประเทศฝรั่งเศส](#) เมื่อ [14 กรกฎาคม พ.ศ. 2462](#) โดยเชิญธงไตรรงค์เป็น [ธงไชยเฉลิมพล](#) ประจำกองทหาร

อย่างไรก็ตาม ธงไตรรงค์ที่สร้างขึ้นสำหรับกองทหารอาสาใน [สงครามโลกครั้งที่หนึ่ง](#) นั้นไม่ใช่ลักษณะอย่างธงไตรรงค์ตามที่กำหนดให้ใช้ในปัจจุบันและโดยทั่วไป แต่มีการเพิ่มรูปสัญลักษณ์พิเศษลงในธงด้วย โดยด้านหน้าธงนั้นเป็นรูป [ช้างเผือก](#) ทรงเครื่องยืนแท่นในวงกลมพื้นสีแดง ลักษณะอย่างเดียวกับ [ธงราชธานีไทย](#) (ทั้งนี้กำหนดแบบใหม่ให้ใช้พร้อมกันในคราวประกาศเปลี่ยนธงชาติด้วย) ด้านหลังเป็นตราพระปรมาภิไธยย่อ ร.ร. ๖ สีขาบ ภายใต้พระมหามงกุฎเปล่งรัศมีสีเหลืองในวงกลมพื้นสีแดง ที่แถบสีแดงทั้งแถบบนแถบล่างทั้งสองด้านจารึก [พุทธชัยมงคลคาถา](#) บทแรก ([ภาษาบาลี](#)) เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่กองทหารอาสาของไทยใน [สงครามโลกครั้งที่หนึ่ง](#) โดยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานนิพนธ์แก้ไขในตอนท้ายจาก "ตนเตชสา ภาตุ เต ชยมงคลานิ" (ด้วยเดชแห่งชัยชนะนั้น ขอชัยมงคลจงมีแก่ท่าน) เป็น "ตนเตชสา ภาตุ เม ชยสิทธิินิจจ" (ด้วยเดชแห่งชัยชนะนั้น ขอชัยชนะจงมีแก่ข้าพเจ้าเสมอ)

-

ธงไตรรงค์ นับตั้งแต่ พ.ศ. 2460 เป็นต้นมา

-

ธงชัยเฉลิมพลกองทหารอาสาในสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง
ด้านหน้า

-

ธงชัยเฉลิมพลกองทหารอาสาในสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง
ด้านหลัง

[พ.ศ. 2470](#) พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำริว่า ธงชาติไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงมาหลายครั้งแล้ว ควรหาข้อกำหนดเรื่องธงชาติให้เป็นการถาวร จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีพระราชบัญญัติว่าด้วยธงชาติ พ.ศ. 2470 เพื่อให้เสนอความเห็นของคนหมู่มากกว่า จะคงใช้ธงไตรรงค์คั้งที่ใช้อยู่เป็นธงชาติต่อไป หรือจะกลับไปใช้ธงช้างแทน หรือจะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงลักษณะธงชาติ กับวิธีใช้ธงไตรรงค์อย่างไร^[5] ผลปรากฏว่าความเห็นขององคมนตรีแตกต่างกันมาก จึงมิได้กราบบังคมทูลขอชี้ขาด ดังนั้นจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีพระบรมราชวินิจฉัยลงวันที่ [25 พฤษภาคม พ.ศ. 2470](#) ให้คงใช้ธงไตรรงค์เป็นธงชาติต่อไป^[6]

หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 รัฐบาลต่าง ๆ ยังคงรับรองให้ใช้ธงไตรรงค์เป็นธงชาติอยู่เช่นเดิม โดยมีการออกพระราชบัญญัติฉบับ [พ.ศ. 2479](#)^[7] เป็นกฎหมายรับรองฐานะของธงไตรรงค์ และหลังจากเปลี่ยนชื่อประเทศจากสยามเป็นไทยในปี พ.ศ. 2482 รัฐบาลต่าง ๆ ก็ยังคงรับรองให้ใช้ธงไตรรงค์เป็นธงชาติอยู่เช่นเดิม และรับรองมาจนถึงปัจจุบัน โดยมีการออกพระราชบัญญัติฉบับ [พ.ศ. 2522](#)^[8] เป็นกฎหมายรับรองฐานะของธงไตรรงค์

ต่อมาวันที่ [20 กันยายน พ.ศ. 2559](#) ในการประชุมคณะรัฐมนตรีที่ประชุมซึ่งนำโดย พลเอกประวิตร วงษ์สุวรรณ รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม รัชการราชการแทนนายกรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบให้วันที่ [28 กันยายน](#) ของทุกปีเป็น [วันพระราชทานธงชาติไทย](#) (อังกฤษ: Thai National Flag Day) โดยให้เริ่มในวันที่ 28 กันยายน พ.ศ. 2560 เป็นปีแรก แต่ไม่ถือเป็นวันหยุดราชการ^[9]

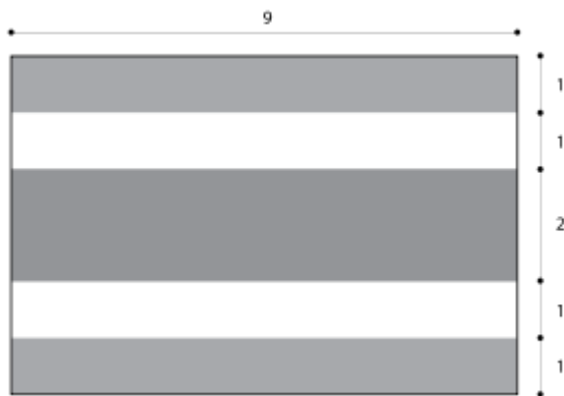
พัฒนาการของธงชาติไทยโดยสรุป

ภาพธง	ระยะเวลาการใช้	การบังคับใช้ธง	ลักษณะ	หมายเหตุ
	สมัยอยุธยา - พ.ศ. 2325 (ธงเรือหลวง) สมัยอยุธยา - พ.ศ. 2398 (ธงเรือเอกชน)	ใช้เป็นธรรมเนียมสืบมาตั้งแต่สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช	ธงสี่เหลี่ยมผืนผ้าแดงเกลี้ยง	ไม่ระบุว่าใช้ครั้งแรกเมื่อไร
	พ.ศ. 2325 - 2360	พระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช	ธงสี่เหลี่ยมพื้นแดง ตรงกลางมีรูปวงจักรสีขาว	ใช้เฉพาะบนเรือหลวง
	พ.ศ. 2360 - 2398	พระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย	ธงสี่เหลี่ยมพื้นแดง ตรงกลางมีรูปช้างเผือกในวงจักรสีขาว	ใช้เฉพาะบนเรือหลวง
	พ.ศ. 2398 - 2459	พระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชบัญญัติว่าด้วยแบบอย่างธงสยาม ร.ศ. 110 พระราชบัญญัติธง ร.ศ. 116 พระราชบัญญัติธง ร.ศ. 118 พระราชบัญญัติธง ร.ศ. 129	ธงสี่เหลี่ยมพื้นแดง ตรงกลางมีรูปช้างเผือกเปล้าหันหน้าเข้าหาเสาธง	ใช้บนแผ่นดินเป็นธงแรก
	พ.ศ. 2459 - 2460	พระราชบัญญัติธง ร.ศ. 129 (ธงราชการ) พระบรมราชโองการ ประกาศเพิ่มเติมและแก้ไขพระราชบัญญัติธง ร.ศ. 129 พ.ศ. 2459	ธงสี่เหลี่ยมพื้นแดง ตรงกลางมีรูปช้างเผือกทรงเครื่องยืนแท่นหันหน้าเข้าหาเสาธง	สำหรับราชการ
	พ.ศ. 2459 - 2460	พระบรมราชโองการ ประกาศเพิ่มเติมและแก้ไขพระราชบัญญัติธง ร.ศ. 129 พ.ศ. 2459 (ในชื่อ "ธงค้าขาย")	ธงสี่เหลี่ยมผืนผ้ายาว 9 ส่วน กว้าง 6 ส่วน แบ่งออกเป็นแถบสีแดงกว้างแถบละ 1 ส่วน แถบสีขาวกว้างแถบละ 1 ส่วน แถบสีแดงตรงกลางกว้าง 2 ส่วน	สำหรับสามัญชน

	<p>พ.ศ. 2460 - ปัจจุบัน</p>	<p>พระราชบัญญัติแก้ไข พระราชบัญญัติธง พระ พุทธศักราช 2460 พระราชบัญญัติธง พ.ศ. 2479 พระราชบัญญัติธง พ.ศ. 2522</p>	<p>ธงสี่เหลี่ยมผืนผ้ากว้าง 6 ส่วน ยาว 9 ส่วน แบ่งออกเป็น แถบสีแดงกว้างแถบละ 1 ส่วน แถบสีขาวกว้างแถบละ 1 ส่วน แถบสีน้ำเงินขาบตรง กลางกว้าง 2 ส่วน</p>	<p>ใช้ทั่ว ประเทศ</p>
---	-----------------------------	---	--	---------------------------

ลักษณะธงตามกฎหมาย

ตามความในมาตรา 5 (1) ของพระราชบัญญัติธง พุทธศักราช 2522 ซึ่งเป็นพระราชบัญญัติฉบับที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน ได้กล่าวถึงลักษณะธงชาติไว้ดังนี้

ภาพแสดงสัดส่วนธงชาติไทยที่ถูกต้อง

“ ธงชาติ มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง 6 ส่วน ยาว 9 ส่วน ด้านกว้างแบ่งเป็น 5 แถบตลอดความยาวของผืนธง ตรงกลางเป็นแถบสีน้ำเงินแก่กว้าง 2 ส่วน ต่อจากแถบสีน้ำเงินแก่ออกไปทั้ง 2 ข้างเป็นแถบสีขาวกว้างข้างละ 1 ส่วน ต่อจากแถบสีขาวออกไปทั้ง 2 ข้างเป็นแถบสีแดงกว้างข้างละ 1 ส่วน^[8] ”

ความหมายของธง

ในพระราชนิพนธ์ [“เครื่องหมายแห่งไตรรงค์”](#) ซึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชนิพนธ์เมื่อ พ.ศ. 2464 ได้ नियามความหมายของธงไตรรงค์ไว้ว่า สีแดง หมายถึง เลือดอันยอมพลีให้แก่ชาติ สีขาว หมายถึง ความบริสุทธิ์แห่งธรรมะอันเป็นหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา สีน้ำเงิน หมายถึง สีส่วนพระองค์ขององค์พระมหากษัตริย์^[10] แม้นियามดังกล่าวจะไม่ใช่อธิบายที่ทรงประกาศให้ใช้อย่างเป็นทางการ แต่ทั้งสามสิ่งนี้คืออุดมการณ์รัฐที่พระองค์ทรงปลูกฝัง เพื่อให้คนไทยเกิดสำนึกความเป็นชาตินิยมมาตลอดรัชสมัยของพระองค์^[11]

ต่อมาเมื่อพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้มีบันทึกเรื่องธงชาติ ใน พ.ศ. 2470 เพื่อรวบรวมความคิดเห็นในเรื่องการเปลี่ยนแปลงธงชาติจากบุคคลกลุ่มต่าง ๆ เพื่อที่จะได้ไม่ต้องมีการเปลี่ยนธงชาติหลายครั้ง กรมราชเลขาธิการได้รวบรวมความเห็นเรื่องนี้จากที่ต่าง ๆ รวมทั้งในหนังสือพิมพ์ เพื่อประกอบพระบรมราชวินิจฉัย ซึ่งในบรรดาเอกสารดังกล่าวปรากฏว่าในหมู่นักที่สนับสนุนให้ใช้ธงไตรรงค์เป็นธงชาติต่อไป ได้มีการให้ความหมายของธงที่กระชับกว่าเดิม กล่าวคือ สีแดงหมายถึงชาติ สีขาวหมายถึงพุทธศาสนา สีน้ำเงินหมายถึงพระมหากษัตริย์ ซึ่งคลาดเคลื่อนไปจากพระราชนิพนธ์ของรัชกาลที่ 6 ไปเล็กน้อย แต่ยังคงครอบคลุมอุดมการณ์ “ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์” ที่พระองค์ทรงกำหนดไว้เช่นเดิม และยังเป็นที่ยึดจำสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน^[12]

การชก ใช้ และแสดงธงชาติไทย

ตัวอย่างของกฎหมายเกี่ยวกับธงที่ได้ริเริ่มมีการจัดระเบียบในสมัยรัชกาลที่ 5: (ซ้าย) พระราชบัญญัติว่าด้วยแบบอย่างธงสยาม รัตนโกสินทรศก 110 ตราไว้เมื่อ พ.ศ. 2434, (ขวา) พระราชบัญญัติธง รัตนโกสินทรศก 118 ตราไว้เมื่อ พ.ศ. 2442

ในสมัยก่อนเปลี่ยนแปลงปกครองนั้น การประดับ ชก ใช้ และแสดงธงชาติด้วยวิธีการต่าง ๆ มักเป็นไปตามธรรมเนียมที่ใช้สืบต่อกันมา ไม่มีกำหนดกฎเกณฑ์ที่แน่นอน แม้จะเริ่มมีการจัดระเบียบธงด้วยกฎหมายต่าง ๆ นับตั้งแต่ [พ.ศ. 2434](#) เป็นต้นมา ก็ยังไม่มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการชก ใช้ และแสดงธงอย่างชัดเจนนัก

จนกระทั่งในปี [พ.ศ. 2479](#) รัฐบาลไทยจึงเริ่มจัดระเบียบการใช้ธงชาติขึ้นอย่างชัดเจนเป็นครั้งแรก โดยออกระเบียบการชกธงชาติสยามประกอบอยู่ใน [พระราชบัญญัติธง พุทธศักราช 2479](#) ปรากฏในในมาตรา 17-20 บทบังคับทั่วไปได้กล่าวถึงระเบียบการชกธงชาติ และข้อควรปฏิบัติต่อธงชาติ และในบทกำหนดโทษ ท้ายพระราชบัญญัติ ในมาตรา 21-23 ก็ได้กำหนดโทษของผู้ฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามบังคับ มีทั้งปรับเป็นเงิน จำคุก หรือทั้งปรับทั้งจำ หนักเบา แล้วแต่ความผิดที่ได้กระทำ^[7] ซึ่งต่อมา ก็ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม โดยออกเป็นประกาศ [สำนักนายกรัฐมนตรี](#) ฉบับต่าง ๆ อีกหลายฉบับ อาทิ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง ระเบียบการชกธงชาติ^[13] ระเบียบการชกธงชาติ พุทธศักราช ๒๔๘๘^[14] เป็นต้น โดยกำหนดให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐ ต้องใช้ธงชาติสำหรับชกขึ้นและลงตามที่ราชการกำหนด รวมทั้ง ต้องประดับธงชาติไว้ ณ สถานที่อันสมควรเป็นการถาวรและสม่ำเสมอ สำหรับภาคเอกชนและบ้านเรือนของประชาชนทั่วไปนั้นให้อนุโลมดำเนินการไปในทางเดียวกัน^{[15][16]}

ระเบียบเกี่ยวกับธงชาติที่บังคับทั่วไปในปัจจุบันนี้ บังคับใช้ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการใช้ การชก หรือการ แสดงธงชาติ และธงของต่างประเทศ ในราชอาณาจักร [พ.ศ. 2529](#) (แก้ไขเพิ่มเติมอีก 3 ครั้ง เมื่อ [พ.ศ. 2546](#) [พ.ศ. 2547](#) และ [พ.ศ. 2560](#))^{[17][18][19][20]} ซึ่งมีเนื้อหาที่สำคัญบางข้อ ดังนี้

การชกธงชาติในราชอาณาจักร

โอกาสและวันพิธีสำคัญที่ต้องมีการชกและประดับธงชาติ มีวันและระยะเวลาดังต่อไปนี้

- [วันขึ้นปีใหม่](#) วันที่ 1 มกราคม 1 วัน
- [วันมาฆบูชา](#) 1 วัน
- [วันพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชและวันที่ระลึกมหาจักรีบรมราชวงศ์](#) 1 วัน
- [วันสงกรานต์](#) วันที่ 13 เมษายน 1 วัน
- [วันพืชมงคล](#) 1 วัน
- [วันวิสาขบูชา](#) 1 วัน
- [วันอาสาฬหบูชา](#) 1 วัน
- [วันเข้าพรรษา](#) 1 วัน
- วันเฉลิมพระชนมพรรษา [สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร](#) วันที่ 28, 29 กรกฎาคม 2 วัน

- วันเฉลิมพระชนมพรรษา [สมเด็จพระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 9](#) วันที่ 12 สิงหาคม 1 วัน
- [วันพระราชทานธงชาติไทย](#) วันที่ 28 กันยายน 1 วัน
- [วันสหประชาชาติ](#) วันที่ 24 ตุลาคม 1 วัน
- วันคล้ายวันเฉลิมพระชนมพรรษา [พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร](#) [วันชาติ](#) และ [วันพ่อแห่งชาติ](#) วันที่ 5, 6 ธันวาคม 2 วัน
- [วันรัฐธรรมนูญ](#) วันที่ 10 ธันวาคม 1 วัน

การชักธงและประดับธงชาติในโอกาสและวันพิธีสำคัญอื่น ๆ ทางราชการจะประกาศให้ทราบเป็นคราว ๆ ไป

ส่วนการลดธงครึ่งเสา นั้น นายกรัฐมนตรีจะสั่งการผ่านสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเป็นคราว ๆ ไป ^[17] เช่น เมื่อ [สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์](#) สิ้นพระชนม์เมื่อวันที่ [2 มกราคม พ.ศ. 2551](#) ได้มีประกาศ [สำนักนายกรัฐมนตรี](#) ให้สถานที่ราชการ รัฐวิสาหกิจ และสถานศึกษาทุกแห่ง [ลดธงครึ่งเสา](#) เป็นเวลา 15 วัน และให้ข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจไว้ทุกข์ มีกำหนด 15 วัน ตั้งแต่วันที่ 2 มกราคม พ.ศ. 2551 เป็นต้นไป เพื่อเป็นการถวายความอาลัยในการสิ้นพระชนม์ของพระองค์ หรือในกรณี [พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช](#) สวรรคต รัฐบาลก็สั่งให้สถานศึกษาลดธงครึ่งเสา 30 วัน ข้าราชการและรัฐวิสาหกิจไว้ทุกข์มีกำหนด 1 ปี ตั้งแต่วันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2559 เป็นต้นไป ^[21]

การประดับธงชาติไทยประจำสถานที่ราชการในโอกาสปกติ

[การลดธงครึ่งเสา](#)

กำหนดเวลาชักธงชาติ

โดยปกติแล้ว ตามสถานที่ราชการต่าง ๆ จะเชิญธงชาติขึ้นสู่ยอดเสาในเวลา 8.00 น. และเชิญธงลงในเวลา 18.00 น. เป็นประจำทุกวัน (ในภาพ เป็นการเชิญธงชาติประจำวันของเจ้าหน้าที่ดับเพลิงของกรุงเทพมหานคร)

เวลาชักธงชาติโดยปกติ กำหนดให้ชักธงขึ้นในเวลา 8.00 น. และชักธงลงเวลา 18.00 น. สำหรับอาคารสถานที่และยานพาหนะฝ่ายทหารนั้น ให้ปฏิบัติตามระเบียบหรือข้อบังคับของฝ่ายทหาร ส่วนในเรือเดินทะเลนั้น ให้ปฏิบัติตามธรรมเนียมชาวเรือ ^[17]

สำหรับการชักธงชาติในโรงเรียนและสถานศึกษานั้น ปัจจุบันนี้ได้ปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการชักธงชาติในสถานศึกษา พ.ศ. 2547 ^[22] ซึ่งกำหนดให้โดยปกติแล้ว ให้สถานศึกษาชักธงขึ้นเวลาเข้าเรียน และชักธงลงเวลา 18.00 น. ในวันเปิดเรียน ส่วนวันปิดเรียนนั้น ให้ชักธงขึ้นในเวลา 8.00 น. และชักธงลงเวลา 18.00 น. หากสถานศึกษาใดมีความจำเป็นไม่อาจชักธงขึ้นลงตามกำหนดที่กล่าวมา ให้หัวหน้าสถานศึกษาเป็นผู้อำนาจพิจารณาตามความเหมาะสม โดยต้องสอดคล้องกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการใช้ การชัก หรือการแสดงธงชาติและธงของต่างประเทศในราชอาณาจักร พ.ศ. 2529 ^[17]

การประดับธงชาติ

การประดับธงชาติไทยคู่หรือร่วมกับธงอื่นยกเว้นธงพระอิสริยยศ โดยหลักแล้วธงชาติไทยจะต้องอยู่ในระดับที่ไม่ต่ำกว่าธงอื่น ๆ และโดยปกติให้จัดธงชาติอยู่ที่เสาธงแรกด้านขวา (เมื่อมองดูออกมาจากภายใน หรือจุดของสถานที่ที่ใช้ชัก แสดง หรือประดับธงเป็นหลัก) ถ้าหากเป็นการประดับในงานพิธีซึ่งมีแท่นหรือมีที่สำหรับประธาน ธงชาติจะต้องอยู่ทางขวามือเสมอ ในกรณีที่ประดับกับธงอื่นซึ่งรวมกันแล้วได้จำนวนเป็นเลขคู่ ธงชาติไทยจะต้องอยู่ตรงกลาง ถ้ารวมกันแล้วเป็นเลขคู่ ธงชาติไทยต้องอยู่กลางขวา หลักการเช่นนี้อนุโลมใช้กับการประดับธงชาติไทยคู่กับธงต่างประเทศด้วย เว้นแต่ว่าจะข้อตกลงระหว่างประเทศ กำหนดไปเป็นอย่างอื่น ก็ให้ปฏิบัติตามข้อตกลงระหว่างประเทศนั้นเป็นกรณีไป

การประดับธงชาติในการแข่งขันกีฬาระหว่างประเทศ โดยปกติให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับของสมาคมกีฬาระหว่างประเทศ หรือตามหลักสากลที่ยอมรับกันในนานาอารยประเทศ

สำหรับการประดับธงชาติคู่หรือร่วมกับพระพุทธรูปหรือพระบรมรูปในงานพิธีต่าง ๆ ธงชาติต้องอยู่ทางขวาของพระพุทธรูปหรือพระบรมรูปนั้นต้องอยู่ด้านซ้าย ^[17]

การเคารพธงชาติ

การแสดงความเคารพต่อธงชาติของทหารซึ่งมีได้อยู่ในแถวโดยการทำวันทยาหัตถ์ขณะทำพิธีธงลง

[Play media](#)

ชาวไทยแสดงความเคารพต่อชาติด้วยการหยุดนิ่งในอาคารสาธารณะในระหว่างการบรรเลงเพลงชาติ แม้จะไม่เห็นการชักธงชาติก็ตาม

การเคารพธงชาติในปัจจุบันได้ยึดถือหลักการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการใช้ การชัก หรือการแสดงธงชาติ และธงของต่างประเทศ ในราชอาณาจักร พ.ศ. 2529 กล่าวคือ เมื่อมีการชักธงชาติขึ้นและลง ให้แสดงความเคารพโดยการยืนตรง หันไปทางเสาธง อาคาร หรือสถานที่ที่มีการชักธงชาติขึ้นและลง จนกว่าจะเสร็จการ ในกรณีที่ได้ยินเพลงชาติหรือสัญญาณการชักธงชาติ จะเห็นหรือไม่เห็นการชักธงชาติก็ตาม ให้แสดงความเคารพโดยหยุดนิ่งในอาคารสาธารณะ จนกว่าการชักธงชาติหรือเสียงเพลงชาติ หรือสัญญาณการชักธงชาติจะสิ้นสุดลง^[17]

สำหรับการเคารพธงชาติของทหารนั้น เมื่อมีการชักธงชาติขึ้นและลง นายทหารสัญญาบัตรทุกคน ให้แสดงความเคารพโดยการยืนตรงทำวันทยาหัตถ์ ไม่ว่าจะอยู่ในแถวหรือนอกแถว ส่วนนายทหารประทวนและพลทหาร ให้ทำวันทยาหัตถ์ขณะยืนอยู่นอกแถวทหารเท่านั้น หากอยู่ในแถวทหาร ให้ใช้ท่าตรง ส่วนแถวทหารที่มีอาวุธ นายทหารผู้ควบคุมแถวจะสั่งแสดงความเคารพโดยการทำวันทยาหัตถ์ และสั่งเรียกอาวุธเมื่อธงชาติขึ้นสู่ยอดเสาเรียบร้อยแล้ว พิธีกร เมื่ออยู่ในแถวเคารพธงชาติ สวดมนต์ สบงนึ่ง ให้ก้าวออกไป 1 ก้าว สั่งแล้วให้ถอยกลับเข้าที่

การใช้ธงชาติกับผู้เสียชีวิต

ธงชาตินั้นสามารถใช้เป็นเครื่องประกอบเกียรติยศศพหรืออัฐิได้ โดยบุคคลที่สามารถใช้ธงชาติประกอบเกียรติยศได้นั้น^[17] ได้แก่

- ประธานองคมนตรี
- ประธานรัฐสภา
- นายกรัฐมนตรี
- ประธานศาลฎีกา
- ผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นโบราณมงคลนพรัตนราชวราภรณ์
- ผู้เสียชีวิตจากการปฏิบัติหน้าที่หรือช่วยเหลือในการสู้รบ หรือเพื่อปกป้องอธิปไตยหรือรักษาความสงบเรียบร้อยของประเทศ หรือเพื่อปราบปรามการกระทำผิดต่อความมั่นคงของรัฐและพระมหากษัตริย์
- ผู้เสียชีวิตจากการแสดงความกล้าหาญช่วยเหลือเจ้าหน้าที่รัฐ
- บุคคลที่ทางราชการเห็นสมควร

ส่วนการใช้ธงชาติคลุมศพนั้น สามารถใช้ในการพิธีรับพระราชทานน้ำอาบศพหรือพิธีรดน้ำศพ หรือระหว่างการเคลื่อนย้ายศพ เพื่อไปประกอบพิธีทางศาสนา หรือในพิธีปลงศพตามประเพณีของทหารเรือ¹⁷⁷

การกระทำอันไม่สมควรต่อธงชาติและบทกำหนดโทษ

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการใช้ การชัก หรือการแสดงธงชาติและธงของต่างประเทศในราชอาณาจักร พ.ศ. 2529 ข้อ 19 การกระทำต่อธงชาติโดยไม่ให้ความเคารพ มีดังนี้¹⁷⁸

- 19.1 การกระทำอันเป็นการเหยียดหยามต่อธงชาติ ได้แก่ การกระทำต่อธงชาติรูปจำลองของธงชาติ หรือแถบสีธงชาติ ด้วยเจตนาเหยียดหยามประเทศชาติ เช่น ฉีกทำลาย ถ่มน้ำลายรด ใช้เท้าเหยียบ วางเป็นผ้าเช็ดเท้า ซึ่งเป็นการแสดงความดูถูกดูหมิ่นเหยียดหยามชาติไทย
- 19.2 การกระทำที่ไม่สมควรต่อธงชาติ รูปจำลองของธงชาติ หรือแถบสีธงชาติ เช่น
 - (1) การประดิษฐ์รูป ตัวอักษร ตัวเลข หรือเครื่องหมายอื่นในพื้นธงรูปจำลองของธง หรือแถบสีของธง
 - (2) การใช้ ชัก หรือแสดงธง รูปจำลองของธง หรือแถบสีของธงอันมีลักษณะตามข้อ (1)
 - (3) การใช้ ชัก หรือแสดงธง รูปจำลองของธง หรือแถบสีของธงไว้ ณ สถานที่หรือวิธีอันไม่สมควร
 - (4) การประดิษฐ์ธง รูปจำลองของธง หรือแถบสีธงไว้ ณ ที่หรือสิ่งใด ๆ โดยไม่สมควร
 - (5) แสดงหรือใช้สิ่งใด ๆ ที่มีรูปธง รูปจำลองของธง หรือแถบสีธงอันมีลักษณะตามข้อ (4)

การกระทำการต่อธงชาติโดยไม่ให้ความเคารพมีความผิด ต้องระวางโทษตามกฎหมายดังนี้^{179[177]}

1. กระทำการใด ๆ ต่อธงชาติหรือเครื่องหมายอื่นใด อันมีความหมายถึงรัฐ เพื่อเหยียดหยามประเทศชาติ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 4,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ([ประมวลกฎหมายอาญา](#) มาตรา 118)
2. กระทำการใด ๆ ต่อธงชาติ รูปจำลองของธงชาติ หรือแถบสีของธงชาติ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีข้อ 19.2 ข้างต้น (ข้อความดังกล่าวลอกมาจากพระราชบัญญัติธงอีกทีหนึ่ง) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 2,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (พระราชบัญญัติธง พ.ศ. 2522 มาตรา 53)
3. ผู้ใดกระทำการกระทำใด ๆ อันมีลักษณะเป็นการเหยียดหยามต่อธง รูปจำลองของธงชาติ หรือแถบสีของธงชาติ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 1,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (พระราชบัญญัติธง พ.ศ. 2522 มาตรา 54)

ธงอื่นที่ตัดแปลงลักษณะจากธงชาติ

โดยทั่วไปแล้ว การกำหนดธงอย่างอื่นที่ความหมายถึงชาติของประเทศต่าง ๆ ล้วนมีการตัดแปลงลักษณะมาจากธงชาติเกือบทั้งหมด เช่น [ธงราชนาวีของกองทัพเรือไทย](#) ซึ่งตามพระราชบัญญัติธง พ.ศ. 2522 นับเป็นธงที่มีความหมายถึงชาติเช่นเดียวกับธงชาติไทย มีลักษณะเป็นธงไตรรงค์ ตรงกลางเป็นรูป [ช้างเผือก](#) ทรงเครื่องยืนแท่นมีรูปช้างเผือกทรงเครื่องยืนแท่นอยู่ตรงกลางใน [วงกลม](#)สีแดง ปลายขอบวงกลมสีแดงนั้นจดกับขอบแถบสีแดงพอดีทั้งสองด้าน ตามข้อมูลอย่างเป็นทางการของกองทัพเรือไทย

นั่น ถือว่าธงนี้พัฒนามาจากธงแดงและธงเรือหลวงของสยามในสมัยต่าง ๆ ก่อนที่จะมีลักษณะที่แตกต่างจากธงชาติไปเล็กน้อย นับตั้งแต่ พ.ศ. 2434 เป็นต้นมา แบบธงที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันนี้กำหนดให้ใช้พร้อมกับธงไตรรงค์ซึ่งเป็นธงชาติเมื่อ พ.ศ. 2460^[25] แม้ธงฉาน ซึ่งเป็นธงในราชการทหารที่ใช้สำหรับชักที่หัวเรือรบและใช้เป็นเครื่องหมายของเรือพระที่นั่งและเรือหลวง ก็มีพื้นเป็นธงไตรรงค์เช่นกัน แต่ว่าได้เพิ่มตราสมอสอดดวงจักรภายใต้พระมหากษัตริย์มงกุฏ ซึ่งเป็นเครื่องหมายราชการของ กองทัพเรือไว้ เพื่อให้ต่างจากธงชาติอย่างชัดเจน^[25]

ธงของทหารอีกอย่างหนึ่งซึ่งทหารทุกคนถือว่าเป็นธงที่สำคัญยิ่ง และเป็นธงที่จะต้องรักษาเอาไว้ด้วยชีวิต คือ ธงชัยเฉลิมพล ธงนี้เป็นธงประจำกองทหารซึ่งได้รับพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ใช้เชิญไปในพิธีการสำคัญทางทหารที่เป็นเกียรติยศของชาติและเชิญออกไปกับหน่วยทหารในยามทำสงคราม โดยถือว่าเมื่อธงชัยเฉลิมพล ไปปรากฏ ณ ที่ใดเสมือนหนึ่งพระมหากษัตริย์ได้เสด็จพระราชดำเนินไปในกองทัพบกนั้นด้วย^[26] ลักษณะโดยรวมนั้นเป็นรูปธงไตรรงค์สี่เหลี่ยมจัตุรัสหรือสี่เหลี่ยมผืนผ้า (ขึ้นอยู่กับลักษณะที่กำหนดไว้โดยละเอียดในพระราชบัญญัติธง และกฎกระทรวงตามกฎหมายดังกล่าว) แต่ตรงกลางมีรูปเครื่องหมายประจำกองทัพที่สังกัดและจารึกชื่อของหน่วยทหารไว้ ที่บริเวณมุมธงชัยเฉลิมพลของทุกหน่วย (ยกเว้นธงชัยเฉลิมพลของหน่วยทหารเรือ) มีเครื่องหมายพระปรมาภิไธยย่อเปล่งรัศมีสีฟ้า และเลขหมายประจำรัชกาลของพระมหากษัตริย์ผู้พระราชทานธงภายใต้พระมหากษัตริย์มงกุฏ ส่วนทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์จะใช้ธงอีกแบบหนึ่ง ซึ่งกำหนดขึ้นเป็นธงชัยเฉลิมพลของหน่วยทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์โดยเฉพาะ^[6]

ธงราชนาวีไทย

ธงฉานกองทัพเรือไทย

ธงชัยเฉลิมพลหน่วยทหารบก (ในภาพ เป็นธงชัยเฉลิมพลของกองพลทหารอาสาสมัครของประเทศไทยในสงครามเวียดนาม) ขณะรับการประดับแพรแถบกล้าหาญจากกองทัพสหรัฐอเมริกาจากการร่วมรบในสงครามดังกล่าว)